

El Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la UIB rebutja l'ampliació de Son Sant Joan

A partir de les informacions aparegudes als mitjans de comunicació els darrers dies sobre la intenció d'AENA d'ampliar la capacitat de l'aeroport de Palma, així com d'augmentar de manera substancial el nombre de vols i passatgers que hi passen, el Laboratori Interdisciplinari Sobre Canvi Climàtic de la UIB (LINCC UIB) vol deixar palès el seu posicionament al respecte, fonamentat en l'estudi i la recerca sobre el canvi climàtic, les seves causes i conseqüències.

Ens trobam en un moment clau per al futur de la humanitat. Des que el Grup Intergovernamental d'Experts sobre Canvi Climàtic (GIECC, o IPCC, per les seves sigles en anglès) va publicar el primer informe l'any 1990, els successius han confirmat amb més certesa la responsabilitat que té l'ésser humà en la generació de l'escalfament global, que existeix des que començà la revolució industrial i que deriva principalment de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) provocades per l'ús intensiu de combustibles fòssils.¹

Les emissions de GEH han continuat augmentant els darrers 150 anys i el 2018 va ser l'any en què es varen emetre més GEH² (el 2019, el volum d'emissions ha estat igual al de 2018).³ La seva concentració a l'atmosfera ha assolit les 415 ppm, un nivell mai assolit els darrers tres milions d'anys.⁴ Paral·lelament, la temperatura mitjana global actual ja és un grau centígrad superior a la de l'època preindustrial i els dinou anys més càlids des que se'n tenen registres han estat entre els darrers vint.⁵ Els darrers cinc anys han estat els més càlids arreu del món.⁶

Les conseqüències del canvi climàtic, sobretot l'agreujament dels fenòmens atmosfèrics extrems, a més de l'augment del nivell de la mar i la fusió dels pols, ja són visibles i provoquen pèrdues humanes, ambientals i econòmiques considerables. Si no reduïm

¹ Tots els informes estan disponibles a: <https://www.ipcc.ch/reports/>

² <https://www.iea.org/reports/global-energy-co2-status-report-2019/emissions>

³ <https://www.iea.org/news/defying-expectations-of-a-rise-global-carbon-dioxide-emissions-flatlined-in-2019>

⁴ <https://www.miteco.gob.es/gl/prensa/ultimas-noticias/el-observatorio-de-iza%C3%B1a-confirma-la-entrada-del-ser-humano-en-territorio-inexplorado-415-ppm-de-co2/tcm:37-496908>

⁵ <https://climate.nasa.gov/vital-signs/global-temperature/>

⁶ *ibid.*

d'una manera dràstica les emissions de GEH, l'escalfament global augmentarà considerablement i tindrà impactes molt pitjors.⁷

Davant aquesta situació, 195 estats (entre els quals, Espanya) i la Unió Europea es varen comprometre, l'any 2015 a París, a limitar l'augment de la temperatura global per sota dels 2°C d'aquí a l'any 2100 i a intentar limitar-lo a 1,5°C.⁸ La diferència entre 1,5°C i 2°C, segons va indicar l'IPCC en un informe centrat en aquesta qüestió i que publicà l'octubre de 2018, és notable.⁹ Aconseguir limitar l'augment de la temperatura global a 1,5°C en lloc de a 2°C permetria reduir en centenars de milions el nombre de persones afectades, reduiria a la meitat la vulnerabilitat relacionada amb l'accés a l'aigua potable, i evitaria la mort gairebé total dels esculls de coral, que són clau per a la biodiversitat marina, entre d'altres. A més, la mortalitat lligada a l'augment de la temperatura (especialment en situacions d'onada de calor) i el risc associat a la propagació de vectors de malalties, com el paludisme o el dengue, també seran notablement inferiors si aconseguim limitar l'augment a 1,5°C. Per a alguns estats insulars del Pacífic, la diferència entre un augment de temperatura d'1,5°C i de 2°C és poder existir com a Estat o haver de desaparèixer i traslladar la població a un altre indret del planeta.¹⁰ Arribar a un increment superior a 2°C podria significar traspasar punts de no retorn i desencadenar processos de retroalimentació de l'escalfament global que podrien tenir conseqüències devastadores.¹¹

Segons l'IPCC, per tenir possibilitats de limitar l'augment de la temperatura a 1,5°C caldria assolir un nivell d'emissions netes de GEH igual a zero al voltant de l'any 2050.¹² Segons el Programa de Nacions Unides per al Medi Ambient, per situar-nos en una trajectòria adequada per aconseguir-ho caldria multiplicar les reduccions d'emissions actuals per cinc i reduir les emissions globals un 7,6 per cent cada any.¹³ Tot i els compromisos adquirits a París, les reduccions previstes a dia d'avui pels Estats ens aboquen a un escalfament de més de 3°C l'any 2100, que tindria conseqüències catastròfiques per a la vida humana i la biodiversitat a la Terra.¹⁴

⁷ Vegeu els informes de l'IPCC.

⁸ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁹ <https://www.ipcc.ch/sr15/>

¹⁰ <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/12-1.5-degree-temperature-rise.pdf>

¹¹ <https://www.nature.com/articles/d41586-019-03595-0>

¹² *Ibid.*, 9.

¹³ <https://unfccc.int/news/cut-global-emissions-by-76-percent-every-year-for-next-decade-to-meet-15degc-paris-target-un-report>

¹⁴ <https://climateactiontracker.org/publications/governments-still-not-acting-on-climate-crisis/>

En aquest context, l'Estat espanyol va declarar, el 21 de gener de 2020, l'emergència climàtica i va comunicar que en cent dies adoptaria tot un seguit de mesures urgents, com ara portar al Congrés dels Diputats el projecte de Llei sobre canvi climàtic o l'aprovació d'una senda per assolir la neutralitat climàtica d'aquí al 2050.¹⁵ A més, està en procés d'aprovació el Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima (PNIEC), que preveu, entre altres coses, que el nivell d'emissions d'Espanya l'any 2030 sigui un 23 per cent inferior al de l'any 1990.¹⁶ Tenint en compte que el 2017 l'Estat espanyol emetia al voltant d'un 18 per cent més que el 1990, això implica un esforç per reduir al voltant d'un 41 per cent de les emissions de l'Estat en tretze anys amb relació als nivells de 1990.

Pel que fa a les Illes Balears, el febrer de 2019 el Parlament va aprovar la Llei de canvi climàtic, que preveu, entre altres coses, reduir un 40 per cent les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle d'aquí a l'any 2030.¹⁷ El Consell de Mallorca va declarar l'emergència climàtica el dia 10 d'octubre de 2019.¹⁸ El dia 8 de novembre de 2019 el Consell de Govern del Govern de les Illes Balears va fer el mateix.¹⁹ Cal tenir present que les illes Balears són doblement vulnerables al canvi climàtic, per la seva condició de territori insular i perquè són una àrea de frontera entre el nord d'Àfrica i el sud del continent europeu. El LINCC va publicar, l'any 2019, un informe comanat pel Consell Econòmic i Social sobre la situació actual i les perspectives per a les illes Balears en matèria de canvi climàtic, i hi detalla els canvis i impactes actuals i previstos derivats de l'escalfament global.²⁰ Aquest estudi inclou, a més, una sèrie de recomanacions sobre possibles polítiques de mitigació i adaptació, entre les quals destacam aquestes dues:²¹

«Reducir la pressió humana derivada del turisme que experimenten les Illes, que s'afegeix a la de la població resident i hi dona un caràcter marcadament estacional. Aquesta actuació és un element important amb vista a reduir les emissions en aquests sectors».

¹⁵ <https://www.miteco.gob.es/es/prensa/ultimas-noticias/el-gobierno-declara-la-emergencia-clim%C3%A1tica-/tcm:30-506550>

¹⁶ <https://energia.gob.es/es-es/Participacion/Paginas/DetalleParticipacionPublica.aspx?k=236>. Versió oficial resumida a: https://www.miteco.gob.es/images/es/pniec_2021-2030_documentosintetico_borradoractualizado_tcm30-506492.pdf

¹⁷ <http://www.caib.es/pidip2front/jsp/ca/fitxa-convocatoria/aprovada-la-llei-del-canvi-climagravic-i-transicioacute-energegravetica-de-les-illes-balears>

¹⁸ https://web.conselldemallorca.cat/noticies/-/asset_publisher/iy8KZd5OgJRk/content/el-ple-del-consell-de-mallorca-aprova-la-declaracio-d-emergencia-climatica-a-l-illa/559414

¹⁹ <http://www.caib.es/pidip2front/jsp/ca/fitxa-convocatoria/9351810>

²⁰ http://www.caib.es/sites/ces/ca/n/estudi_sobre_la_prospectiva_economica_social_i_mediambiental_de_les_societats_de_les_illes_balears_a_lahoritz_2030_h2030/?mcont=51

²¹ *Ibid.*, pàg. 177.

«Tenint en compte que el consum d'energia del transport aeri és gairebé el 30 per cent del total del transport a les Balears, és prioritari plantejar a l'Estat la necessitat de reduir substancialment les emissions lligades als vols i prioritzar-ne el caràcter de servei públic per sobre de l'ús purament recreatiu».

Tenint en compte tot això, resulta totalment incomprensible que AENA anunciï l'ampliació de l'aeroport de Palma i unes previsions de la pròpia companyia coincidents amb el Document de Regulació Aeroportuària (DORA) 2017-2021, basades en la capacitat actual,²² que a l'any 2025 hi passin 33,8 milions de passatgers, és a dir, quatre milions més que el 2019 (l'any en què més passatgers han arribat, per sobre de les xifres de 2018, que ja havia batut el rècord anterior), i hi hagi un augment de 30.000 vols, que passarien de 217.200 a 247.000 (un 13,8 per cent més). Cal destacar, a més, que aquesta capacitat aeroportuària podria arribar als cinquanta milions de passatgers i un moviment d'aeronaus anuals de 431.000 operacions per any, entre d'altres, si s'executa el desenvolupament màxim previst al pla director de l'aeroport de 2001, amb el desplaçament cap a l'est de la pista 06R-24L.²³

El Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la UIB (LINCC UIB), que reuneix més de seixanta científics que treballen en l'escalfament global, vol declarar que s'oposa, i rebutja totalment, a un projecte que contribueix a agreujar la crisi climàtica i que és totalment contrari a allò que la ciència indica que hem de fer per frenar-la, i també absolutament contradictori amb els compromisos adquirits per Espanya d'abast internacional i amb els objectius anunciats tant per l'Estat espanyol com per les institucions democràtiques de Mallorca i de les Illes Balears. Per això, a més de l'anunci d'AENA de voler reformular el projecte, **el LINCC demana que el retiri definitivament** i sol·licita a les autoritats competents, entre les quals al Ministeri de Foment del Govern d'Espanya, que no concedeixin els permisos necessaris per poder ampliar el nombre de vols i passatgers. És imprescindible que s'adoptin i apliquin polítiques coherents amb la greu situació actual i amb la declaració d'emergència climàtica, que impregnin tots els àmbits de govern i permetin fer front a un dels grans desafiaments que tenim davant com a societat i com a espècie. En aquest sentit, la manca de competències legals de les institucions de les Illes per poder intervenir en decisions tan crucials com aquesta posa de manifest una disfunció que cal corregir.

²² https://www.seguridadaerea.gob.es/media/4628954/dora_mfom.pdf

²³ <https://www.mitma.gob.es/areas-de-actividad/aviacion-civil/politicas-aeroportuarias/integracion-territorial-aeroportuaria/planes-directores/plan-director-del-aeropuerto-de-palma-de-mallorca>